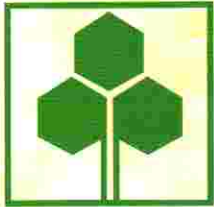

Растителна защита

Брой 8-9/2008 г.

МАКНТЕШИМ
А Г А Н

& семена и торове

В

услуга на селското
стопанство в повече
от 100 страни

ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО НА МАКТЕШИМ-АГАН:
АГРИБУЛ ООД
София 1680, ул. „Ястребец“ 9
тел. 9589944; тел./факс 9589955
0888535228

Нощенката *Xestia c-nigrum* се намножи масово през последните години в Североизточна България

Проф. д.с.н. Иванка Лечева от Аграрния университет в Пловдив
Димитър Димитров, докторант от Добруджанския
земяделски институт край гр. Генерал Тошево
ст.н.с. | ст. д.с.н. Христо Контев

Напоследък се забелязва тенденция за увеличаване плътността на пеперудите от сем. Нощенки (*Noctuidae*) и нанесените от тях вреди по културните растения. В Добруджа през 2003 г. е регистриран каламитет на памуковата нощенка. На следващата година почти в цялата страна слънчогледът е нападнат от пшеничната нощенка, а в района на Добруджанския земяделски институт през 2006 г. е установена нощенката, *Xestia (=Amathes) c-nigrum* L., чието име произхожда от черната фигура наподобяваща буквата „С“ на предните крила.

Нощенката *Amathes c-nigrum* L. се среща във всички страни на Европа и Азия, Северна Америка (САЩ и Канада) и Африка (Мадейра и Мароко). В България гъсеницата е установена да вреди по щеклингите на захарното цвекло (Дочкова, 1971).

Гъсениците на нощенката *Amathes c-nigrum* L. са типичен полифаг. Нападат моркови, целина, зеле, репички, лук, домати, памук, лен, лоза, тютюн, царевича, слънчоглед, люцерна, детелина, соя, фий, леща, грах. През последните 2-3 години се наблюдава непрекъснатото им увеличаване - при граха до 16 гъсеници/кв.м, при фия - до 24 гъсеници/кв.м, и при лещата - 21,5 гъсеници/кв.м. Такава каламитетна поява на неприятеля по фий и леща в Добруджанския регион досега в литературата не е описана. По-голямата плътност при фия се обяснява с по-благоприятния за гъсениците микроклимат, който се създава в посева. След достигане максимум в числеността на гъсениците, който се задържа около десетина дни, броят им постепенно намалява. Това се дължи на малкото яйца, снасяни от възрастните пеперуди, на влошаване условията за развитие на ново-

излюпените ларви, а по-късно започва и преминаването на възрастните гъсеници в почвата за какавидиране.

При слънчогледа гъсениците на нощенката достигат максимум 18,2 /кв.м и след това числеността им започва да намалява. По време на вегетацията на нахута не се установиха гъсеници на *Amathes c-nigrum* L., което е признак, че културата не се предпочитат.

Гъсеницата е с променлив цвят на тялото, най-често е зеленикава или тъмносива, а понякога е кафеникава (фиг. 1 и фиг. 2). По гърба си има по-тъмни коси ивици, характерни за този вид. На дължина достигат 30 - 40 мм.

Възрастното насекомо при разперени крила достига 36-48 мм (Григоров, 1976). Предните крила са пурпурнокафяви до пурпурносиви, в основата са сиви.

Фиг.1. Гъсеница на нощенката

Фиг.2. Гъсеници на нощенката

По тях се наблюдава белезникава лента, която се слива с триъгълно петно, очертани с черна фигура наподобяваща буквата „С“, от което видът е приел наименованието си. Задните крила са светлосиви до белезникави (фиг. 3).

Гъсениците на нощенката *Amathes c-nigrum* L. скелетират листата и унищожават

Фиг.3. Пеперуда на нощенката

Фиг.4. Какавида на нощенката в землиста камера

младите разклонения и върхните части на растенията. Индивидите от първите възрастни скелетират листата, а по-възрастните нагризват нежните върхни части и оформящите се бобове и изцяло унищожават листната маса при грах, фий и леща, а при слънчогледа остават само грубите централни жилки на листата (фиг. 5 и фиг. 6).

Годината на изследването - 2006, се характеризира със стойности на основните метеорологични показатели (температура на въздуха и валежи), близки до климатичните норми за района. Времето през пролетта - третото десетдневие на март, когато настъпва и активизиране-

Фиг.5 и фиг.6. Повреди от гъсениците по листата на слънчогледа

то на презимуващите гъсеници, се затопли. Това е и периодът, когато бе извършена сеитбата на ранните бобови култури в опитното поле на ДЗИ. Април беше по-топъл от обичайното, но с по-ниска сума на валежите. На фона на доброто влагозапасяване през март ранните бобови култури се развиваха при оптимални условия. Май, през който става какавидирането и имагнирането, бе влажен, но с равномерно разпределение на валежите, което е благоприятно за растежа на земеделските култури и за развитието на ношенката *Amathes c-nigrum* L. През летните месеци - юни и юли, не се регистрираха екстремно високи температури на въздуха, както и критично ниска относителна влажност, което определя тези месеци като благоприятни за развитието на хабитуса на растенията, респективно за непрекъснатото хранене на гъсениците.

Проблемът с плевелите при червената детелина има решение

Ст.н.с. г-р Цветанка Димитрова от Института по фуражните култури в Плевен

За осъществяване на екологосъобразно пасищно отглеждане на преживните животни важен дял има създаването на изкуствени тревостои. Това обстоятелство налага производство на висококачествени семена от многогодишни тревнофуражни култури. Към тази група се отнася и червената детелина (*Trifolium repens* L.), многогодишна бобова култура, подходяща за райони с по-влажен и хладен климат, развиваща се и на почви с повишена киселинност. Тя се доближава по хранителна стойност до люцерната, оказва благоприятно влияние на почвеното плодородие, отличен предшественик е и е добро медоносно растение.

Характерна биологична особеност на червената детелина е бавният ѝ темп на растеж и развитие след сеитбата, което обуславя нейната ниска конкурентоспособност по отношение на плевелите. Ето защо за създаването на добре гарнирани, дълготрайни и продуктивни посеви важно значение има ефикасната борба с плевелите особено в годината на създаването им.

Съчетаването на правилно проведените агротехнически мероприятия с химичния метод гарантира успешната борба с плевелите. Разумното приложение на хербицидите и в бъдещото земеделие ще остане ефективно средство като елемент на интегрираната борба. Изследванията в тази насока при червената детелина са ограничени, което дава основание за нашето проучване.

Опитите проведохме на слабо излужен ченозем в опитното поле на ИФК в Плевен при следните варианти: контрола - нулева; контрола - плевена, пулсар 40 (имазамокс 40 г/л) - 120 мл/гдка, пулсар 40 - 100 мл/гдка, пулсар 40+ДЕШ (подобрител) - 100 мл/гдка + 50 мл/гдка, пулсар 40+ДЕШ - 100 мл/гдка + 100 мл/гдка, базагран 600

СЛ (бентазон 600 г/л) - фузилат форте (флуазифоп-П-бутил 150 г/л) - 150 мл/гдка - 130 мл/гдка в система. Дозите на хербицидите са дадени във физически препарат на 1 декар и са внесени с 40 л/гдка работен разтвор във фаза втори-четвърти лист на културата.

Високият естествен фон на заплевеляване на площта, достигащ 615 бр./кв. м и свежата биомаса на плевелите - 2268 г/кв. м, създадоха благоприятна възможност както за оценка на конкурентното въздействие на плевелите върху растежа и развитието на културата, така и за хербицидната ефикасност на препаратите. В най-висока плътност от групата на едногодишните едносемелни плевели се срещаха *Setaria* spp. и *Echinochloa crus-galli*, а от едногодишните двусемелни - *Sinapis arvensis* и *Chenopodium album* L., заемащи съответно 57 и 41% по отношение на масата им и на 1 кв. метър. Групата на многогодишните видове бе представена с около 1% участие на единични растения.

В резултат на взаимно допълващото се действие на хербицидите базагран 600 СЛ (противошироколистен) и фузилат форте (противожитен), приложени в система, бе достигната 95% ефективност.

По отношение на спектъра на действие хербицидът пулсар 40 се отнася към групата на широкоспектърните с контактното действие. Наблюденията ни показват, че бялата лобода (*Chenopodium album*) е чувствителна само в най-ранните фази на развитието си (от котиледони до първи лист). При самостоятелното му прилагане в дози 120 и 100 мл/гдка хербицидната ефикасност е съответно 91 и 84%. Добавката на подообрителя ДЕШ в доза 100 мл/гдка към пулсар 40 в по-ниската доза води до увеличаване на неговата ефикасност с около 8%, достигаща до 92%. Подообрители-